

کنگره ملی

مدیریت و برنامه ریزی شهری نوین

National Congress of
innovative management and urban planning

ایران - تهران - دانشگاه تهران
۲ شهریور ماه ۱۳۹۶

مدیریت داده ها و اطلاعات شهری و نرم افزار های اطلاعات مکانی

روح اله خیراندیش^۱، عماد کتابچی^۲

^۱ مربی، گروه هنر و معماری، پیام نور، یاسوج
Ro.khierandish@gmail.com

^۲ مدرس، گروه هنر و معماری، پیام نور، شیراز
Emad.ketabchi@gmail.com

چکیده:

با وجود روز افزون بودن داده های شهری و تاثیر گذار مستقیم آنها بر مدیریت شهری یکی از مسائل عمده شهرهای کشور، فقدان مدیریت واحد شهری و عدم هماهنگی بین سازمان های مختلفی است که در امور شهروندان نقش دارند و در این ناهماهنگی ها شهروندان که پرداخت هزینه های شهری بر دوش آنان است بیشترین زیان را متحمل می شوند. لذا مدیران و برنامه ریزان شهری اگر نتوانند اطلاعات روز خود را با سرعت و دقت به دست آورند در حل مسائل شهری برنامه ریزی و تامین منابع درآمدی با مشکل روبه رو می شوند. سیستم اطلاعات جغرافیایی همانند ابزاری برای مدیریت شهری عمل می کند و می توان پیش بینی و برنامه ریزی لازم را با به کارگیری نرم افزار ها و روش ها و مدل های جدید عملی نمود. سیستم اطلاعات مکانی در امور شهری، در بخش هایی مانند کاربری زمینها، تحلیل جمعیت، خدمات شهری، مدیریت زمین و مسکن، معماری، بافت های فرسوده و تاریخی، تأسیسات و تجهیزات شهری، ساخت و ساز، حمل و نقل و ترافیک، گردشگری، اطلاعات عمومی شهری و آموزش و پدافند غیر عامل، کمک فراوانی به مدیران شهری، شهرسازان و مشاوران طرح های توسعه منطقه ای و شهری، برای تحلیل وضع موجود و برنامه ریزی کوتاه مدت و بلند مدت می کند.

کلیدواژه: سیستم اطلاعات مکانی، برنامه ریزی شهری، مدیریت شهری، داده های شهری

۱. مقدمه

مناطق و نواحی شهری به نحو برجسته ای به عنوان اساسی ترین واحدهای فضایی اقتصاد جهانی مطرح شده اند. جوهر اقتصادی شهرها، چگونگی مدیریت آن هاست. سه عامل در سنجش اهمیت مدیریت شهری در زمینه راهبرد توسعه شهرها ایفای نقش می کنند: زمینه افزایش شتاب تغییرات اقتصادی، تمرکز زدایی و محدود نمودن نفوذ و اندازه حکومت های محلی، شمایل مهار ناشدنی فقر و محرومیت اقتصادی. یکی از واکنش ها در مقابل این تغییرات مهار ناشدنی فزاینده، بسط دادن تمرکز بر روی مدیریت شهری است. این که یک شهر چگونه اداره می شود، برای تعیین موقعیت مطلوب بخش های تولیدی آن شهر در بازارهای منطقه ای و جهانی ضروری و بنیادین است. اداره بد شهرها اغلب با تورم اقتصادی و هزینه های گزاف تحمیلی بر هر دو بخش خصوصی و عمومی اقتصاد آمیخته است. به علاوه، تجربه نشان داده است که سیستم خوب اداره شهر در جهت دادن امکان زندگی خوب در شهر اساسی و ضروری است فقر و حاشیه نشینی اقتصادی و اجتماعی، موانع مهم بر سر راه توسعه های شهری و ملی هستند (حاتمی نژاد و فرجی ملایی، ۱۳۹۰، صص ۵۷-۵۶). بررسی اجمالی تجارب جهانی نشان دهنده آن است که ساز و کارهای مدیریت رشد شهری در کشورهای مختلف، با غیر قابل تغییر نشمردن اصول الگوهای عام